

Pujol inapel·lable

Sempre he tingut un enorme respecte pel president Jordi Pujol. I no tan sols el que mereix un president de Catalunya pel fet ser-ne, també per la seva grandària intel·lectual i com a excepcional home d'Estat en un país que no en som. Tampoc no tinc cap inconvenient a reconèixer que les meves modestes reflexions polítiques, sovint discrepants amb les seves, han estat conseqüència d'un constant debat imaginari amb el president. L'he tractat molt poc personalment, però sempre l'he tingut de referent, no pas com a nord i guia, sinó en el sentit que és en discussió amb el seu extens pensament que en moltes ocasions he pogut fer evolucionar les meves pròpies idees.

La discrepància amb la política del president, però, és antiga. El 1988 vaig publicar un article a l'*Avui*, *Algú sap cap on anem?*, en el qual demanava a aquest "algú" contundència a les llavors ja permanents provocacions que arribaven d'Espanya. Calia evitar, deia, que el silenci no s'entengués com a impasibilitat o que "l'anar per feina" –un dels eslògans convergents del moment– no acabés en un "qui dia passa, any empeny". Gairebé deu anys més tard, el 23 de maig de 1997, publicava *Hamlet a la Moncloa*, un dels articles més durs que ha escrit mai contra la política espanyola del president, arran d'una entrevista amb Aznar. Citant l'obra de Shakespeare, de la qual s'acabava d'estrenar la versió cinematogràfica de Kenneth Branagh, advertia a Pujol que és a causa de la covardia que "les altes empreses importants van desviant-se del seu curs i fins i tot perden el nom d'acció". Hi denunciava que CiU confiés més en la feblesa dels governs de Madrid que en la seva força a Catalunya. I, a la vista dels pactes subscrits amb Aznar i del menyspreu amb què tractava Pujol, lamentava que no haguéssim d'aca-

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

bar dient del nostre govern, amb Hamlet: "Aquests són dels que fan compliments a la mamella abans de mamar!"

Recordo ara tot això perquè quan aquesta setmana Jordi Pujol ha confessat solemnement que ja no troba raons per oposar-se als que volem la independència de Catalunya, i que ha votat *sí* a la consulta sobiranista del 10-A, no voldria que semblés que el meu elogi al coratge del president és una llagoteria oportunista. A més de governar molt, ha fet doctrina política i, per tant, les paraules d'aquesta setmana no poden passar com un simple atac de rauxa o una frívola sortida de l'armari. I en cap cas són resultat d'un càlcul partidista per contrapesar les maniobres catalano-espanyoles que aquest diari anomena encertadament Santa Aliança, promogudes per personatges sense doctrina com Duran i Lleida. No: Jordi Pujol no ha estat mai independentista. Ha estat un nacionalista català radical que al seu moment va fer una aposta per la possibilitat d'un Estat espanyol plurinacional en el qual Catalunya pogués desenvolupar el seu caràcter nacional i la seva voluntat política. I Pujol ha volgut ser lleial al seu projecte. Em ve a la memòria aquella frase de don Fabrizio, a *El Guepard* de Lampedusa, quan es refereix al vell règim borbònic amb el qual confessa que manté "vincles de decència, a falta dels de l'afecte". En el rebuig de Pujol a l'independentisme

també hi ha hagut més aquesta mena de vincle de decència amb la seva personal aposta política que no pas desafecció amb les propostes d'emancipació nacional. Això, i la convicció de les enormes –ell pensava que insalvables– dificultats de l'empresa.

Per tant, a la conferència *Residuals o independents* de dimarts no hi ha cap caiguda del cavall. No cal buscar-hi la conversió del Pujol nacionalista en independentista. La qüestió és més senzilla i alhora més poderosa. No és que Pujol hagi canviat: ha canviat la realitat de les relacions entre Catalunya i Espanya. S'han acabat els marges d'ambigüitat. I Pujol, que és un home políticament realista i pragmàtic, d'un realisme sempre a fregar de la incorrecció política i d'un pragmatisme tan cru que sovint podia semblar indigne, amb el mateix realisme i pragmatisme de sempre ara constata dolorosament per a ell la manca d'alternatives que no siguin la independència. Per tant, és per coherència amb ell mateix que es veu obligat a parlar en contra d'ideals pels quals va lluitar. Per això el valor polític ètic de la conferència de Jordi Pujol és molt superior a qualsevol oportunisme d'un "jo ja ho deia" o d'un "ja era hora". Si les paraules de Pujol tenen interès no és pas perquè ara ens doni la raó als independentistes: el rellevant és que estiguin carregades de raó. L'important no és que, seguint un impuls patriòtic, s'hagi convertit a res. La força del gest deriva del fet que no li queda més remei que fer-lo.

Dimarts, mentre un Pujol gairebé abatut es veia obligat a reconèixer que o la independència o la desaparició, Madrid feia mèrits per carregar-lo –si calia– de més raons. Espanya aprofita les dificultats financeres del nostre país –després de l'espoli– per humiliar el govern i deixar-lo sense atributs. Confiam que el govern d'Artur Mas hagi entès la lliçó del president Pujol.